

amaritudo q̄ est quidā effect⁹ rācoris. & q̄ bi
dium ē. Scda ē ociositas q̄n q̄s circa precepta
torpet sic q̄ oīo dimittit ea Tercia ē somnolē
cia q̄n quis torpet circa precepta negligēter
ea implens Quarta ē importunitas mētis q̄n
mens sic euagat̄ circa illicita q̄ ipsa atq̄ men
tis importune vult ad diuersa se defūdere Rū
ta ē inquietudo corp̄is q̄n ex eadez radice mēbra
inordīnate mouent̄ Sexta infēbilitas q̄n ex
presata radice fit p̄ corp⁹ motio local: vel mu
tatio p̄positi mētis Septia curiositas quando
mens sic euagat̄ ad illicita q̄ quo ad cogiti
onem ad diuersa se vult diffundere ex tristitia
a De quo supra. c. ij. §. xix. Octaua ē verbositas
q̄n idē ad verba se diffundit. De quo supra
c. vi. §. xvi. ac.

¶ De i. precep. ca. ix.

Quia decalogus ē multipliciē peccāre
distingit. vbi p̄mū preceptus ē nō deos
alienos colē. et absq̄ institucōe yma
ginū. falsos deos nō colē s̄b institucōe ymagi
nū. Nullā sup̄sticiōz exercere q̄ ibi ē cui demo
ne taciū l̄ māfestū pactū **¶** Sup̄sticio autē ē
quedā religio sup̄ modū fuata. viciuz. s̄. quo
aliquis exhibet cultū dīnuz l̄ cui nō d̄z vel mō
quo non d̄z. Et h̄z species generales. Prima ē
q̄n diuin⁹ cultus exhibetur ei cui exhibend⁹
est. s̄. deo vero. sed modo in debito. sicut si aliq̄s

tempore gratie vellet colere deum fm veteris le-
gis ritum: seruando. s. legalia Sic etiã hodie q̄
in eccã cultum exhiberet deo ostra moduz dina
auctoritate ab eccã constitutã i eccã vsuetum
Secunda species est si diuus cultus exhiberet̄
ei cui non deberet exhiberi. s. cuiusq; creature
Et hoc gen⁹ in multas species generales diui-
ditur fm diuersos fines. vi. in ydolatriaz di-
uina cõem. q̄ obseruationes humanorũ actu-
um **P**rima ḡ species est ydolatria que dinam
reuerenciã in debite exhibet creature. vt si q̄s
offert deo om̄. eum adorat q̄ similia. **S**cda est
dinatio q̄ demones vsulit p̄ aliq̄ pacta cu; eis
imita tacita vel expressa **D**e expressis sũt. viij.
sp̄s: de tacitis. vi. sp̄s. **T**ercia e obseruatio
nũ supsticio vt sunt ligature ac. **¶** **D**iuinacõ
itaq; e quedã prenũciacõ futuroꝝ. mō in debi-
to facta seu ysurpata. qd̄ additur. qz si q̄s pre-
nũciaret ea q̄ ex necitate pueniũt velut in plu-
ribus q̄ hũana racõe prenoscĩ pũt. vel si q̄ fu-
tura vtĩgẽtia dei aliq̄ reuelacõe cognoscunt
non e dinatio **V**n̄ diuinare e sibi in debito mō
ysurpare prenũciacõez futuroꝝ euentũ vsi-
lio l̄ auxilio demonuz. **O**is aut̄ dinatio ex pte
demonuz puenit. **A**ut qz expresse demones in-
uocant̄ ad futura manifestãda. **A**ut qz demo-
nes se ingereunt vanis inquisicõibus futuroꝝ

vt mētes hoīm implicēt vāitate **¶** De pūmo
viz vbi demones expresse muocant sunt. viij.
spēs viz. prestigiū. somniū. nigromācia. diuī
natio p phitōnes. geomācia ydro. aeromāci
a. a pyromācia **¶** De scō vbi demones tacite
se ingerūt sūt. vi. s. genēf. auguriū. omen. cirō
mancia spatulasmācia. a sors. Prestigiū; fit
qñ prestigiosis quibusdā apparitiombus se
demones aspectū a auditū hoīm ingerentes
ad pnūciandū futura illicita inducūt **¶** Som
niōrū diuimatio illicita fit. qñ opacōe de
monū; aliq̄e fantasie dormientib⁹ apparēt
ex quib⁹ qñq; aliq̄ futuā reuelant hīs qui cū
eis hñt pacta imita illicita **¶** Aut expressa. quia
ad hoc muocant. **¶** Aut tacita q; hmōi diuima
tio extenditur ad quod nō potest se extendē
Si vero aliquis vtitur somnijs ad cognos cen
dum futura s̄m q; somnia procedunt ex reue
latione diuina vel angelica. vel s̄m q; pcedūt
ex causa naturali intrinseca. **¶** Sicut medici ex
somnia infirmitates iudicant. vel etiā s̄m q;
pcedūt somnia ex cā naturali extrinseca. vt
qñ ymaginatio dormiētis immutat̄ ab aere
stineti. l ex impressione celestis corpis. puta
qñ sic dormiēti aliq̄ fantasie apparent confor
mes celesti dispositioni. qui inq; vtitur somni
is ad cognoscendū futuā ex quacūq; p̄fatacū

causatur aliqua q̄tum se p̄t virtus tal' cause
extendē. tunc nō erit illicita diuimatio. Ex qui
bus pz q̄. v. sunt cause somniorū viz. iij. iam
recitate. Quinta similit̄er put veniūt ex demo
nis pacto tacito vel exp̄sso aut ex illusiōe sua.

Crygomācia fit q̄n p mortuorū apparitiōez
vel locutiōez adhibito sanḡne vel alio vidēf
suscitati mortui diuinare. et ad interrogata re
spondē. Per phitonēs diuimacō fit q̄n futura
prenūciāt p hoīes viuos. sic m arrepticis pz.
Quq̄ tñ demon prenūciat futura p exp̄ssas
figuras vl signa q̄ m reb' maiatis apparent.

Geomancia fit q̄n futura apparent in aliq̄
corpe terrestri. puta vngue l' ferro vel lapide
polito. Ad idē ptinet ptractio punctoz vbi
fit aliq̄n diuimacō sine expressa demonū muo
caōe.

Psdromācia q̄n futura apparent in a
qua supsticiōse. **A**eromācia v̄ro q̄n apparēt
in aere. **P**iro mancia v̄ro q̄n apparent i igne

In sequētib' at̄ sex sp̄ibus diuimacōnū nō ex
presse. s̄ tacite demon se immiscet ad predicē
dum futura.

Prima ē gen̄. Sūt aut̄ geneatici
q̄ ex astris certitudinaliter futura p̄dicē curāt
in effectib' casualib'. seu futuris contingētib' l'
de futuris opib' hoīm ex libero arbitrio depē
dentiu. Si aut̄ geneatici fre quēter de talibus
rerum dicunt. hoc cōtingit. Aut q̄ multitudo

hoim sequit̃ corp̃m suoz̃ passionēs a nō rōez̃
Aut q̃ demones occulte se immiscēt geneati
corū diuinaōib⁹ eē ip̃sis nescientib⁹ **S**ecus
aut̃ ē de effectib⁹ necessarijs. vt de eclipsib⁹ et
de effectib⁹ a corp̃ib⁹ celestib⁹ i inferiora corpa
agentib⁹ vt de pluuijs siccitate a h̃mōi **A**u
guriū fit q̃n p̃ motū vel voces auū seu quorū
bet aialium. siue p̃ sternutacōes hoim vel mē
brorū saltus quis illicite futura p̃nūciat **E**t si
talia fiūt ex visu auūm dī p̃prie auspiciū. **Q**ñ
vero ex auditu auū tunc dī auguriū quod eē
est nomen cōe ad oia p̃fata **N**ihil tñ phibet
ex aialium motib⁹ vel vocib⁹ aliquib⁹ d̃iectu
rare futura. q̃ ex influēcia celestū a ex aere
st̃nente immutant̃ ad quedā ex quib⁹ comici
p̃nt̃ futura. vt si cornix frequēter crocitet: pro
nūciat̃ pluuiā futura prime. **A**nimalia eē a
liq̃n p̃cipiūt diuinos inst̃ctus. vt columba
sup̃ x̃pm a in cere **I**one **I**nst̃ctus pretere a
animalium aliquando causant̃ a demonib⁹ qui
vtuntur h̃mōi opationib⁹ brutorum anima
lium ad implicanduz̃ aias vanis opinionib⁹
Et tunc auguriuz̃ est. **O**men fit circa verba ho
minū alia intencōe capta q̃ d̃icta sint. q̃ alius
retorquet ad futurū q̃d̃ vult prenoscere. **V**er
ba em̃ hoim q̃ accipiunt̃ p̃ omne aliq̃n d̃ispo
nunt̃ fm̃ demonū opationē **A**liquādo vō fm̃

binam prudentiā. primo modo ē illicitū s̄ secūdo
mō licitū si ex eis p̄nuncient futura; sic **Ge**
deon fecit iudic. viij. a eleasar **Gen.** xxiiij. Sed
primo mō benedab regis serui fecerūt. 3. **Rel.**
ij. ¶ **C**promācia sequētes due spēs sic se h̄nt
q̄ i eis cōsiderant̄ aliq̄ue figuratū disposiciōnes
in aliquib⁹ corporib⁹ occurrentes visui **V**nde
c̄promācia fit q̄n̄ cōsiderant̄ disposiciōes aliq̄ ex
lineamētis man⁹ ā inde futura dicunt̄ ¶ **S**pa
tulas mantia fit q̄n̄ cōsiderant̄ disposiciōes spa
tularū alicui⁹ aialis. ā inde ex talib⁹ figuris p̄
nunciant̄ futura ¶ **S**ors fit q̄n̄ aliq̄d fit vt ei⁹
euentu cōsideratō aliquid occultū innotescat.
Sors igit̄ ē q̄n̄ sine expressiōe demonū inuo
catione fit d̄uimatio ex cōsideraciōe eoz que e
uemūt ex quibusdā que ab hoibus serio fiūt
ad aliquid occulte inquirendū. Et fit hoc mul
tipliciter. Aliq̄n̄ p̄ cōsideraciōez figuratū que p̄
uemūt ex plumbo liquefacto i aliquid p̄iecto
Sed hec ad geomanciaz p̄tinet. aut q̄n̄ fit ex
quibusdam cedulis scriptis vel non scriptis
in occulto repositis dum cōsiderat quis quaz
recipiat. Aliquando ex festucis inequalibus
positis quis maiorem vel minorem accipiat **A**li
quando ex taxillorū p̄iectione quis p̄tura p̄ū
cta p̄iciat Aliquando et̄ dum cōsideratur quid
aperienti librum occurrat. Et hec. iij. ad sorē

ptinet. **C**Est aut̄ triplex fors. diuisoria. consul
toria. ⁊ diuinatoria. Diuisoria ē qñ supradē
iudicio sortū q̄runt. qd̄ cui sit exhibitus siue
illud sit res possessa. siue sit honor siue dignitas
siue pena aut actio aliq̄. **C**onsultoria fit qñ
inquirē qd̄ agere oporteat. **D**iuinatoria vō
qñ querit̄ quid sit futurū. Est sortib⁹ vti illi
tum in sex casib⁹. **P**rimo qñ q̄s in quacūq̄ ma
teria triū specieū ea intencōe sortib⁹ vtitur q̄i
h̄mōi act⁹ hūani q̄ requirunt̄ ad sortes s̄m di
spōsiōem stellarū sortiant̄ effem̄. q̄ vana tūc
⁊ falsa ē opinio. nō carens demonū iuuamie
Secūdo qñ sortū iudiciū expectat̄ ex demoni
bus Exemp̄um ezech. xxi. de rege babilonis
Tercio qñ iudiciū expectat̄ a deo. et tunc non
est de se illicitum. vt d̄i prou. xvi. **P**otest tñ in
hoc q̄d̄ duplex pecc̄m incidere. **P**rimo si q̄s absq̄
vlla necessitate ad sortes recurat. q̄ per hoc
videtur deum temptare. **S**ecundo si quis eē in
necessitate absq̄ reuerentia sortib⁹ vtat̄. **V**e
rum mathias p̄uā orōe ⁊ ceti scōrū collecto
electus ē. **T**ercia si diuina oracula ad terrena
seu secularia negocia ad vite h⁹ vanitatez q̄s
ouertat vt aliq̄ faciūt in libris euāgeliorū et
sacris. **Q**uarto si in eccāsticis elcōib⁹ vtantur
sortib⁹. **S**ecus ē in secularib⁹ dignitatibus quo
ad elcōnez taliū ⁊ etiā in tpaliū rerū diuisiōe

Licitū in sup̄ est qñ necitas imminet cū debita
reuerencia sortib⁹ dīnum iudiciū imploraēt vt
qñ dubium ē quis in p̄secutioe circa oues pa
stor rematiē debeat. Et qñ aliq̄stpe famis ab
undaret a duo egentes eq̄liter essent in extre
ma necitate. nec vtriq̄ quo abūdāt donū suf
ficeret. tunc eē iustissimū s̄m aug⁹. esset sorte
vti cui dandū esset. **O**bsuacōnes hūanorū ac
tuū illicite sūt vt p̄ tertia sp̄e gnāli supra reci
tatum ē in. viij. s. in adquisitōe sc̄iarum in immu
tatiōe p̄ sanitatē corp̄m in vsu ymaginū in virtu
te lapidū. in expectatiōe fortuitoꝝ euentū
in vsu verborū sacrorū. a in immutatiōe mēsu
a similibus. **O**bseruatio artis notorie ē illici
ta a inefficax ac superstitiosa. q̄ obseruaciō
eius quis acquirere m̄tē scienciā l̄ veritatē p̄
quedā pacta significatiōnū imita cū demōib⁹
sicut in inspectōe quarū daz figurarū a placōe
quorundā ignotoꝝ verborū a h̄mōi alijs. **O**
bseruacōes ordinate a corp̄m immutatio
nem puta ad sanitatē a h̄mōi tunc sūt sup̄stī
ciose qñ naturaliter non p̄nt facere tales effe
ctus quales ab eis expectant. q̄ tales sūt solū
quasi signa. a sic ptinent ad pacta cū demōi
bus imita. Et fiunt talia aliquando cū generi
bus lapidū. Aliquando cum herbis. aliqñ cū
lignis. aliqñ somis certis a vocib⁹ figuracōib⁹

ac signis quibusdā a carminib⁹ & alijs ritib⁹
Et talib⁹ reb⁹ naturalib⁹ addunt characteres a
liquū. vel aliqua noīa & alie quecūq; vane ob
seruacōes q̄ manifestuz ē naturaliter efficacīa
non habē. **I**magines em̄ astronomice vca
te ptinēt ad supsticiōez demonū arte ofidā. Et
falsū q̄ lapidib⁹ a aiantib⁹ ac somis certis vo
cib⁹ figuracōmib⁹. aut signis obsuatis in celi
ouersione. & motib⁹ siderū fabricent ab hoib⁹
ptātes sideruz ydonee ad varios effectos ere
quendos q̄si effectus magicay artū ex virtu
te celestiu⁹ corpm pueniant. **C**redere eē hoies
posse p̄ artem vere mutari i lupos & bestias et
hmōi falsuz ē a supsticiofū. **O**bsuacōes eē
qua ordinant̄ ad precognoscēda aliq̄ fortuita
vel infortuita sūt illicita a supsticiofosa; ac reli
quie ydolatrie **E**xēpli grā. **S**i membruz aliq̄
salierit **S**i mīnūci ambulātib⁹ amicis lapis
aut canis aut puer medi⁹ interuenerit. limen
calcare cū aliquis ante domū suā transit. **R**edi
re ad lectū si quis dū se calceat sternutauerit
Redire domū si p̄cedens offenderit cū vestis a
fortibus redditur. **O**bseruare dies faustos
vl̄ infautos. verba pretereā diuina scripta fu
spondere ad collum. aut secum portare prop
ter sanitatem vel prosperitatem. ac etiam p̄
ferre talia. tunc est illicitum et supersticiofuz

primo qñ continet aliquid ad inuocacōe; demo-
num ptinens. Secōdo qñ continent ignota noia.
Tercio qñ continent aliqua falsa. Quarto quā-
do cum diuinis verbis ibi cōtinent aliquava-
na. puta aliq̄ caracteres insep̄ti preter signu;
crucis. Aut si spes hēatur in mō scribendi aut
ligandi. ā in quacūq; h̄mōi vanitate q̄ ad di-
uinā reuerentiā non ptinent. Qñ aut̄ nullum
prefatoꝝ fit tunc ē licitū. puta qñ p̄ferunt di-
uinā verba. aut inuocatur nomen d̄iūmū seu
scribit̄ seu portatur: et respectus hēatur ad so-
lam dei reuēntiā et ad sacra v̄ba ac ad d̄mā
virtutē a qua expectat̄ effect⁹. In incantacō-
nibus etiā serpentū et quorūcūq; animalium. si
solū talis aspectus hēatur iam dictus non ē il-
licitum. Vnde licitum ē tali respectu h̄bas col-
ligere medicinales cū simbolo diuino et orōne
d̄m̄ca. sic etiā ad sanandos infirmos licet aliq̄
sacra verba dicere. vt. p̄r noster. aue maria.
vel q̄litercūq; nomen dei inuocare sed uis p̄-
d̄is. iij. malis. Maleficium d̄r qñ quis sup-
sticiosis obfuantis aliū demōnis coopatio-
ne occulta vel manifesta in amorē alteri⁹: vel
odiu inflāmat. Deo em̄ pmittente p̄pter p̄cā
p̄t demō corpus hois possidere. sicut in demo-
niacis: ledere sicut iob. occidere sic viros virgi-
nis quā postea dixit thobias. Infrigidat̄ ne

moueat ad coitum imaginacōem vni⁹ imu-
tare vt sic obiat q̄s quā diligē dēret . a econū
so de amore . vt de puella in legenda s̄c̄ blasij
Et . ij . dyal . greḡ . de s̄c̄imoniali : voluntatē tū
demon nunq̄ p̄t immutare . **G**naliter autē p̄
sup̄sticioso reputat̄ . q̄d q̄ntū de se ē nō p̄tinē
ad dei gloriā . neq̄ ad hoc q̄ mens hois refera-
tur in deū . aut q̄ carnis cupiscētie moderate
refrenent̄ . Aut etiā si sit preter eccē institucōz
vel cōtra cōsuetudinē cōm q̄ fm auḡ . p̄ lege hū
da ē . vel q̄ nō p̄t reduci in cās nāles fm arte
medicīne . p̄biea astronomie . vel q̄d nō p̄t re-
duci ad artificiales modos presertim licitos
Adiurare dēones p̄ exorcismos licitos ē licitū
a officū exorcistay a alioz licet nō ex officio
Pdm autē ē adiurare demones ad discendū
aliqd ab eis . vel ad famulandū sine sp̄ali dei
instinctu vel reuelacōe **P**refea adiurare supe-
riore hoiem q̄i volendo eū necessitare ē peccatū
licet tū hoc ad inferiores . licitum etiā est supe-
riores adiurare nō necessitare . sed p̄ diuina v̄
ba precando **T**emptat deum aliq̄s q̄n de ex-
cellētia aliqua diuina dubitat . vel presūme-
tit homo facere quod p̄t ad pericula euadēda
respiciens solū ad auxiliū diuinum **T**emp-
tat autē deus tripliciter **V**no mō verbis exp̄sse
q̄n aliq̄s ex incertitudine fidei ea intencōe aq̄d

a deo postulat ut exploret dei sciam. aut ptate
aut bonitate. aut veritate dicti ei⁹. Scdō factis
deus temptat a expresse. qñ quis ex incertitu
dine fidei p ea q̄ facit intendit expimentuz su
mere diuine ptatis. pietatis. sapie aut verita
tem dicti eius. Tercio temptat deus quasi intē
pretatiue qñ q̄s a si nō intendat expimentuz
de deo fumere. Aliquid tñ petit vel facit ad m̄
chil aliud vtile: nisi ad pbandum dei ptatem
vel bonitate seu cognicōem vel veritate dī ei⁹
Dēinde etiā quasi interpretatiue qui ante orō
nem suam aiaz suam nō prepat: dimittēdo si
quid aduersū aliquē h̄z vel alias ad deo cōz
se nō disponēdo. Talis em̄ non facit qd̄ in se ē
vt exaudiat. Qñ aut̄ ppter aliquā iustam ne
cessitatez vel piam vtilitatem omittit se aliq̄s
diuino auxilio in suis petitionib⁹ vel factis h̄o
non ē deum temptare.

De ij precepto a trib⁹ sequentib⁹ cā. x.

Scdō precepto phibet oē pūriū a ois
blasphemia in deū. in scōs a in scā fiel
atq̄ iurare phibet sine trib⁹ comitibus viz iu
sticia. discretionē. iudicio. non leuiter. a ve
ritate. non false. Jurare p deū qd̄ est eū testē
veritatis adducere sit licite. immo meritorie
sum veritas subest a reuerentia comitatur. a
pia necessitas ex hūana infirmitate surgēs